

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 4ης Δεκεμβρίου 2014 (*)

«Προδικαστική παραπομπή — Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Αρμοδιότητα των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο έχει κινηθεί διαδικασία αφερεγγυότητας να επιληφθούν αγωγής στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά εναγομένου του οποίου η κατοικία βρίσκεται σε τρίτο κράτος — Αγωγή κατά διαχειριστή εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών τα οποία καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εν λόγω εταιρίας ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της»

Στην υπόθεση C-295/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landgericht Darmstadt (Γερμανία) με απόφαση της 15ης Μαΐου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Μαΐου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

H, ενεργών υπό την ιδιότητα του συνδίκου πτωχεύσεως της G.T. GmbH,

κατά

H. K.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Borg Barthet, εκτελούντα χρέη προέδρου του έκτου τμήματος, E. Levits και M. Berger (εισηγήτρια), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο H, ενεργών υπό την ιδιότητα του συνδίκου πτωχεύσεως της G.T. GmbH, εκπροσωπούμενος από τον U. Hassinger, Rechtsanwalt,
- η Ελβετική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Jametti,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ L 160, σ. 1), και των άρθρων 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', 5, σημεία 1, στοιχεία α' και β', και 3, της συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπεγράφη στις 30 Οκτωβρίου 2007, και η σύναψη της οποίας εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2009/430/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008 (ΕΕ L 147, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Η, ενεργούντος ως συνδίκου πτωχεύσεως της G.T. GmbH (στο εξής: G.T.), και του Η. Κ. σχετικά με την επιστροφή ποσών τα οποία ο τελευταίος κατέβαλε ως διαχειριστής της G.T. κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Το άρθρο 1 της Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ, το οποίο τιτλοφορείται «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα εξής:

«1. Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. [...]

2. Εξαιρούνται από την εφαρμογή του:

[...]

β) οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες·

[...]».

- 4 Το άρθρο 5 της εν λόγω συμβάσεως, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», ορίζει τα κάτωθι:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος δεσμευμένου από την παρούσα σύμβαση κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο δεσμευόμενο από την παρούσα σύμβαση κράτος:

1. α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·

β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:

– εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,

– εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·

[...]

3. ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός:

[...]»

Το δίκαιο της Ένωσης

- 5 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1346/2000, τιτλοφορούμενο «Διεθνής δικαιοδοσία», προβλέπει τα εξής στην παράγραφο του 1:

«Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη. Για τις εταιρίες και τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι κέντρο των κύριων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.»

- 6 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12, σ. 1), «οι πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες» εξαιρούνται της εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού.

Το γερμανικό δίκαιο

- 7 Το άρθρο 64, πρώτη και δεύτερη περίοδος, του νόμου περί εταιριών περιορισμένης ευθύνης (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: GmbHG), όριζε τα εξής:

«Οι διαχειριστές υποχρεούνται να επιστρέψουν στην εταιρία τα ποσά που κατέβαλαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της. Ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται στις καταβολές οι οποίες, καίτοι πραγματοποιήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή, έγιναν κατά τρόπο που συνάδει προς την επιμέλεια την οποία ευλόγως αναμένεται να επιδεικνύει κάθε συνετός διαχειριστής.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 8 Ο ενάγων στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι σύνδικος πτωχεύσεως στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας η οποία κινήθηκε την 1η Νοεμβρίου 2009 και αφορά τα περιουσιακά στοιχεία της G.T., γερμανικής εταιρίας εγκατεστημένης στο Offenbach-am-Main (Γερμανία). Εναγόμενος στην κύρια δίκη είναι ο διαχειριστής της G.T. Έχει την κατοικία του στην Ελβετία.
- 9 Την 1η Ιουλίου 2009, η G.T. κατέβαλε ποσό ύψους 115 000 ευρώ και στις 8 Ιουλίου 2009 ποσό ύψους 100 000 ευρώ, εκ των οποίων της επεστράφησαν 50 000 ευρώ, σε μία εκ των θυγατρικών της. Ο ενάγων στην υπόθεση της κύριας δίκης ζητεί από τον εναγόμενο της κύριας δίκης, υπό την ιδιότητά του ως διαχειριστή της G.T., την επιστροφή των υπολοίπων 165 000 ευρώ. Επικαλείται το άρθρο 64, πρώτη και δεύτερη περίοδος, του GmbHG και υποστηρίζει ότι οι καταβολές οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από τον εναγόμενο την 1η και την 8η Ιουλίου 2009 στην επίμαχη θυγατρική έλαβαν χώρα κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας και της υπερχρεώσεως της G.T.
- 10 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν η ένδικη διαφορά εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις αποφάσεις Seagon (C-339/07, EU:C:2009:83) και F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215), αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, καθόσον η αγωγή αυτή συναρτάται προς

πτωχευτική διαδικασία υπό την έννοια του κανονισμού αυτού, απορρέει άμεσα από την τελευταία και συνδέεται στενώς προς διαδικασία ρευστοποιήσεως περιουσιακών στοιχείων ή δικαστικού διακανονισμού. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό που προσηύκει να δοθεί σε αγωγή όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία βασίζεται στο άρθρο 64 του GmbHG.

- 11 Κατά το αιτούν δικαστήριο, στην περίπτωση που η επίδικη αγωγή εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000, πρέπει να δοθεί απάντηση στο ερώτημα εάν η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται επίσης στην περίπτωση κατά την οποία η διαδικασία αφερεγγυότητας έχει κινηθεί σε κράτος μέλος, αλλά η κατοικία ή η καταστατική έδρα του εναγομένου βρίσκεται σε τρίτο κράτος, όπως, στην προκειμένη περίπτωση, η Ελβετική Συνομοσπονδία. Συγκεκριμένα, η Ελβετική Συνομοσπονδία, καίτοι είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Λουγκάνο II, δεν δεσμεύεται από τον κανονισμό αυτόν.
- 12 Στην περίπτωση που το Δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν η διαφορά της κύριας δίκης εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της Συμβάσεως του Λουγκάνο II. Συγκεκριμένα, κατά τη διάταξη αυτή, εξαιρούνται από την εφαρμογή της ως άνω συμβάσεως οι «πτωχεύσεις, πτωχευτικοί συμβιβασμοί και άλλες ανάλογες διαδικασίες».
- 13 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht Darmstadt αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - «1) Έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία της οφειλέτριας εταιρίας, δικαιοδοσία να επιληφθούν αγωγής την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της οφειλέτριας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της;
 - 2) Έχει το δικαστήριο του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία της οφειλέτριας εταιρίας, δικαιοδοσία να επιληφθεί αγωγής την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της οφειλέτριας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της, εάν ο εν λόγω διαχειριστής δεν έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος [...], αλλά σε κράτος συμβαλλόμενο στη Σύμβαση του Λουγκάνο II;
 - 3) Εμπίπτει η αναφερόμενη στο πρώτο ερώτημα αγωγή στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000;
 - 4) Εάν η αναφερόμενη στο πρώτο ερώτημα αγωγή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 ή εάν το δικαστήριο δεν έχει σχετική δικαιοδοσία ως προς τον διαχειριστή που έχει την κατοικία του σε κράτος συμβαλλόμενο στη Σύμβαση του Λουγκάνο II, συνιστά αυτή η περίπτωση πτωχευτική υπόθεση υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της Συμβάσεως του Λουγκάνο II;
 - 5) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, ερωτάται:
 - a) Έχει το δικαστήριο του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της οφειλέτριας, δικαιοδοσία να επιληφθεί της αναφερόμενης στο πρώτο ερώτημα αγωγής δυνάμει του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως του Λουγκάνο II;

- i) Συνίσταται το αντικείμενο της αναφερόμενης στο πρώτο ερώτημα αγωγής, κατά το πρώτο ερώτημα, σε διαφορά εκ συμβάσεως υπό την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', της Συμβάσεως του Λουγκάνο II;
 - ii) Συνίσταται το αντικείμενο της αναφερόμενης στο πρώτο ερώτημα αγωγής, σε διαφορά εκ συμβάσεως παροχής υπηρεσιών υπό την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', της Συμβάσεως του Λουγκάνο II;
- β) Συνίσταται το αντικείμενο της αναφερόμενης στο πρώτο ερώτημα αγωγής, σε ενοχή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας υπό την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως του Λουγκάνο II;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος

- 14 Με το πρώτο και το τρίτο του ερώτημα, που προσήκει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία εταιρίας έχουν δικαιοδοσία, βάσει της διατάξεως αυτής, να επιληφθούν αγωγής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας αυτής ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της.
- 15 Ο ενάγων στην υπόθεση της κύριας δίκης εκτιμά ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 δεν εφαρμόζεται. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι η αγωγή στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν συνιστά αγωγή απορρέουσα άμεσα από διαδικασία αφερεγγυότητας και στενώς συνδεδεμένη προς αυτή. Το άρθρο 64 του GmbHG περιορίζεται, κατά τον ενάγοντα, στη ρύθμιση της ευθύνης της διοικήσεως μιας εταιρίας και η αγωγή αστικής ευθύνης κατά του διαχειριστή της θα μπορούσε να ασκηθεί όχι μόνο στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά επίσης εκτός αυτής, ιδίως όταν το αίτημα περί κινήσεως διαδικασίας αφερεγγυότητας απορρίπτεται λόγω της ανεπάρκειας του ενεργητικού της οικείας εταιρίας.
- 16 Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι, καίτοι δεν επληρούτο το σύνολο των κριτηρίων που το Δικαστήριο έχει διαπλάσει με τις αποφάσεις Gourdain (133/78, EU:C:1979:49) και Seagon (EU:C:2009:83) ώστε να δύναται να εκληφθεί η αγωγή στην υπόθεση της κύριας δίκης ως αγωγή απορρέουσα άμεσα από τη διαδικασία αφερεγγυότητας και στενώς συνδεδεμένη προς αυτήν, το άρθρο 64 του GmbHG επιδιώκει σκοπό ο οποίος εμπίπτει στο δίκαιο αφερεγγυότητας. Η αγωγή η οποία ερείδεται στη διάταξη αυτή έχει ως σκοπό να προστατεύσει τα διανεμητέα στοιχεία του ενεργητικού μιας εταιρίας περιορισμένης ευθύνης σε κατάσταση παύσεως πληρωμών, προς το συμφέρον του συνόλου των πιστωτών της. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ζεύξη της αγωγής αυτής και της διαδικασίας αφερεγγυότητας θα υπηρετούσε τον σκοπό της βελτιώσεως της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας της διαδικασίας αφερεγγυότητας, δεδομένου ότι το δικαστήριο το οποίο έχει επιληφθεί της διαδικασίας αφερεγγυότητας θα είναι σε θέση να δώσει ταχύτερα από άλλο δικαστήριο απάντηση στο ζήτημα πότε η επίμαχη εταιρία κατέστη υπερχρεωμένη.
- 17 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, λαμβανομένης υπόψη ιδίως της πρακτικής αποτελεσματικότητας του κανονισμού 1346/2000, το άρθρο του 3, παράγραφος 1, έχει την έννοια ότι απονέμει διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας προς εκδίκαση αγωγών που απορρέουν άμεσα και συνδέονται στενώς προς τη διαδικασία αυτή (απόφαση Seagon, EU:C:2009:83, σκέψη 21).

- 18 Εξάλλου, πρέπει να επισημανθεί ότι το Δικαστήριο, στη νομολογία του σχετικά με το ζήτημα εάν μια διαδικασία απορρέει άμεσα από διαδικασία αφερεγγυότητας και συνδέεται προς αυτήν στενώς, έλαβε υπόψη, αφενός, ότι τα διάφορα είδη αγωγών των οποίων επελήφθη ασκούνταν εξ αφορμής διαδικασίας αφερεγγυότητας. Αφετέρου, το Δικαστήριο έκρινε ως σημαντικότερο να εξετάσει σε κάθε περίπτωση αν η επίμαχη αγωγή στηριζόταν στο δίκαιο περί διαδικασιών αφερεγγυότητας ή σε άλλους κανόνες (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, σκέψη 26).
- 19 Επομένως, όσον αφορά την επίμαχη αγωγή στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία ερείδεται στο άρθρο 64 του GmbHG, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι αυτή ασκείται εξ αφορμής διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- 20 Δεύτερον, όσον αφορά το γεγονός ότι το γράμμα του άρθρου 64 του GmbHG επιτρέπει καταρχήν την άσκηση αγωγής ακόμα και στην περίπτωση που δεν θα εκινείτο καμία διαδικασία αφερεγγυότητας σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία της οφειλέτριας εταιρίας, διαπιστώνεται ότι τούτο δεν μπορεί, καθεαυτό, να εμποδίσει τον χαρακτηρισμό παρόμοιας αγωγής ως αγωγής απορρέουσας από διαδικασία αφερεγγυότητας και συνδεόμενης στενώς προς αυτήν, εάν υποθεθεί ότι η αγωγή αυτή πράγματι ασκείται στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 21 Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι, για να καθορισθεί ο τομέας στον οποίο εμπίπτει αγωγή, πρέπει να εξετάζεται αν το δικαίωμα ή η παροχή στην οποία βασίζεται η αγωγή απορρέει από τους κοινούς κανόνες του αστικού και εμπορικού δικαίου ή από κανόνες με τους οποίους εισάγονται παρεκκλίσεις που ισχύουν ειδικώς στην περίπτωση των διαδικασιών αφερεγγυότητας (απόφαση Nickel & Goeldner Spedition, EU:C:2014:2145, σκέψη 27).
- 22 Εντούτοις, οι συλλογισμοί αυτοί δεν έχουν την έννοια ότι δεν απορρέει άμεσα από διαδικασία αφερεγγυότητας ή δεν συνδέεται στενώς προς αυτήν αγωγή ερειδόμενη σε διάταξη της οποίας η εφαρμογή απαιτεί όχι την επίσημη κίνηση της διαδικασίας αφερεγγυότητας αλλά την πραγματική αφερεγγυότητα του οφειλέτη, και επομένως ερείδεται σε διάταξη η οποία, αντιθέτως προς τις επίμαχες στην υπόθεση Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145) διατάξεις, παρεκκλίνει από τους κοινούς κανόνες του αστικού και του εμπορικού δικαίου.
- 23 Εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 64 του GmbHG, ο διαχειριστής οφειλέτριας εταιρίας οφείλει να επιστρέψει τα ποσά τα οποία κατέβαλε εξ ονόματος της εταιρίας αυτής κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητάς της ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της. Κατά συνέπεια, η διάταξη αυτή παρεκκλίνει σαφώς από τους κανόνες του αστικού δικαίου και του εμπορικού δικαίου, και τούτο ακριβώς λόγω της αφερεγγυότητας της οφειλέτριας εταιρίας.
- 24 Ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 κατά τρόπο ώστε να μην εμπίπτει στις αγωγές οι οποίες απορρέουν άμεσα από διαδικασία αφερεγγυότητας και συνδέονται στενώς προς αυτήν αγωγή ερειδόμενη στο άρθρο 64 του GmbHG, ασκηθείσα στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, θα εισήγαγε, επομένως, τεχνητή διαφοροποίηση μεταξύ της αγωγής αυτής και των παρεμφερών αγωγών, όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις Seagon (EU:C:2009:83) και F-Tex (EU:C:2012:215) ανακλητικές αγωγές, απλώς και μόνο για τον λόγο ότι η αγωγή η οποία ερείδεται στο ως άνω άρθρο 64 θα μπορούσε θεωρητικώς να ασκηθεί ακόμα και ελλείψει διαδικασίας αφερεγγυότητας. Εντούτοις, τέτοια ερμηνεία, η οποία δεν μπορεί να θεμελιωθεί σε καμία από τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού 1346/2000, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 25 Αντιθέτως, πρέπει να επισημανθεί ότι αγωγή ερειδόμενη στο άρθρο 64 του GmbHG και ασκούμενη εκτός διαδικασίας αφερεγγυότητας δύναται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως του Λουγκάνο II ή, ενδεχομένως, στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001. Ωστόσο, τούτο δεν ισχύει στην υπόθεση της κύριας δίκης.

- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο πρώτο και στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία εταιρίας έχουν δικαιοδοσία, βάσει της διατάξεως αυτής, να επιληφθούν αγωγής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας αυτής ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 27 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας έχουν δικαιοδοσία να επιληφθούν αγωγής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας αυτής ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της, όταν ο εν λόγω διαχειριστής δεν έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, αλλά, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, σε κράτος συμβαλλόμενο στη Σύμβαση του Λουγκάνο II.
- 28 Ο ενάγων στην υπόθεση της κύριας δίκης επισημαίνει ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί, για τις αγωγές που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000, τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας και στην περίπτωση που ο εναγόμενος είναι εγκατεστημένος σε τρίτο κράτος, με την απόφασή του στην υπόθεση Schmid (C-328/12, EU:C:2014:6). Εντούτοις, κατ' αυτόν, η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στη διαφορά της κύριας δίκης, δεδομένου ότι αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως του Λουγκάνο II.
- 29 Αντιθέτως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Schmid (EU:C:2014:6), η εναγόμενη είχε την κατοικία της, όπως και ο εναγόμενος στην υπόθεση της κύριας δίκης, στην Ελβετία. Επιπροσθέτως, το γεγονός ότι ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος το οποίο είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Λουγκάνο II δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000.
- 30 Συναφώς, πρώτον, από τη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αγωγή, η οποία ερείδεται στο άρθρο 64 του GmbHG και ασκήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000.
- 31 Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο, σε υπόθεση η οποία αφορούσε, μεταξύ άλλων, την εξαίρεση των «πτωχεύ[σεων], πτωχευτι[κών] συμβιβασ[μών] και άλλ[ων] ανάλο[γων] διαδικασ[ιών]» από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001, η οποία προβλέπεται με πανομοιότυπους όρους με εκείνους του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της Συμβάσεως του Λουγκάνο II, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', του ως άνω κανονισμού, έχει ήδη κρίνει ότι αυτή η εξαίρεση, αφενός, και το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1346/2000, αφετέρου, πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο οποιασδήποτε επικάλυψης μεταξύ του πεδίου εφαρμογής των κανόνων τους. Κατά συνέπεια, καθόσον μια αγωγή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Nickel & Goeldner Spedition, EU:C:2014:2145, σκέψη 21 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 32 Εντούτοις, λαμβανόμενης υπόψη της πανομοιότυπης διατυπώσεως των οικείων διατάξεων, οι συλλογισμοί που υπομνήσθηκαν στην προηγούμενη σκέψη δύνανται να ισχύσουν και κατά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της

Συμβάσεως του Λουγκάνο ΙΙ. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η αγωγή στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000, εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως αυτής. Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι η Ελβετική Συνομοσπονδία είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την επίλυση της διαφοράς στην κύρια δίκη, δεδομένου ότι η σύμβαση αυτή δεν εφαρμόζεται στην εν λόγω διαφορά.

- 33 Τρίτον, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας έχουν δικαιοδοσία να επιλαμβάνονται αγωγής απορρέουσας άμεσα από τη διαδικασία αυτή και συνδέονται στενά προς αυτή, κατά εναγομένου ο οποίος δεν κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος (βλ. απόφαση Schmid, EU:C:2014:6, σκέψεις 30 και 39 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 34 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινήσει διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας έχουν δικαιοδοσία να επιληφθούν αγωγής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας αυτής ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της, όταν ο εν λόγω διαχειριστής δεν έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, αλλά, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, σε κράτος συμβαλλόμενο στη Σύμβαση του Λουγκάνο ΙΙ.

Επί του τέταρτου και του πέμπτου ερωτήματος

- 35 Δεδομένου ότι το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα υποβλήθηκαν μόνο στην περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό απόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινήσει διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία εταιρίας έχουν δικαιοδοσία, βάσει της διατάξεως αυτής, να επιληφθούν αγωγής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας αυτής ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της.
- 2) Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου έχει κινήσει διαδικασία αφερεγγυότητας που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία εταιρίας έχουν δικαιοδοσία να επιληφθούν

αγωγής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, την οποία ασκεί ο σύνδικος πτωχεύσεως κατά του διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας με αντικείμενο την επιστροφή ποσών που καταβλήθηκαν κατόπιν της επελεύσεως της αφερεγγυότητας της εταιρίας αυτής ή κατόπιν της διαπιστώσεως της υπερχρεώσεώς της, όταν ο εν λόγω διαχειριστής δεν έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, αλλά, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, σε κράτος συμβαλλόμενο στη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία υπεγράφη στις 30 Οκτωβρίου 2007, και η σύναψη της οποίας εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2009/430/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008.

(υπογραφές)

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.